

Tìm hiểu về lễ dâng hương của người Tây Tạng trong dịp Tết Nguyên Đán - Losar

Sang-Sol (*sang*: trầm hương hay hương liệu) là nghi lễ cúng dường được cử hành trong mọi biến cố quan trọng trong đời sống hàng ngày của người Tây Tạng. Là một phong tục lan rộng khắp nước mà mỗi cá nhân hay từng nhóm đều có thể tổ chức trong những dịp lễ lớn như sinh nhật Đức Đạt Lai Lạt Ma (ĐLLM), nhân dịp đám cưới, vào ngày Mùng 3 Tết Tây Tạng - Losar hay trước các biến cố quan trọng khác.

Nguồn gốc:

Không ai biết rõ là lễ dâng hương trong phong tục Tây tạng đã bắt nguồn từ Ấn độ hay không. Chỉ có hai tài liệu nhắc đến trong kinh điển Ấn độ. Một tài liệu nhắc đến kinh Guhyasamajja Tantra về ba loại hương thơm. Có thêm một tài liệu khác được tìm thấy trong câu chuyện kể về Bhari của vùng Magadha khi một người phụ nữ mời Đức Phật về nhà và làm lễ cúng dường và dâng hương từ trên mái nhà. Theo các nhà học giả thì lễ dâng hương được thực hiện ở Tây tạng vào thời đại xa xưa khi bậc thầy Tonpa Sherab, người lập ra đạo Bon lần đầu tiên đến Zhang Zhung để truyền bá học thuyết của ông tại Tây tạng.

Tài liệu lâu đời nhất nói về lễ dâng hương được tìm thấy từ thế kỷ thứ 8, khi đại đạo sư Liên Hoa Sanh (Padmasambha) đến Tây tạng và xây dựng tu viện Samye. Trong tài liệu có chứa những giáo huấn về cách làm thế nào để cử hành nghi lễ, và được dấu đi để đợi một cơ hội thích hợp trong tương lai sẽ được khai quật.

Vài thế kỷ sau, hai vi khai quật bảo tàng kinh (tertons), một từ Tây tạng và một người từ phía Nam đã khám phá và truyền bá tài liệu này. Căn cứ theo tài liệu này, nhiều bậc thầy của các phái Nyingma, Kaygyu và Sakya đã thực hành lễ dâng hương.

Sau đó vào thời đức ĐLLM thứ 3, Sonam Gyatso, một Lạt ma tên Yeshe Wangpo viết về lễ dâng hương thuộc hệ phái Gelugpa. Theo sau đó, có thêm ba tài liệu viết về cùng đề tài đó của Panchen Lotsang Chogyen (1570-1662) và một tài liệu khác của đức ĐLLM thứ Năm.

Nghi lễ:

Lễ dâng hương cần được thực hiện vào buổi sáng quang đãng ngoài trời, nơi không có các loại côn trùng, hoặc trên các đồi cao hay trên tầng cao nhất trong nhà, nơi cư ngụ của các vị hộ thần. Lễ này cũng có thể làm trong các lễ hội khi tất cả dân địa phương có thể tụ tập, và cuối buổi lễ họ thường tung từng nhúm bột *tsampa* lên trời. Trong những dịp vui thường có các vũ công trình diễn. Trong mùa hè, lễ dâng hương nhập chung với các buổi ăn ngoài trời trên đỉnh núi.

Lễ dâng hương có liên hệ đến các lá cờ phướn có ghi lời cầu nguyện treo trên cây hay cột cao (prayer flags), đặc biệt trong những ngày lễ quan trọng. Nhang được đốt trong những lò nhỏ (*sang-khun*) và không nên để người hay thú vật bước qua. Gỗ (không dùng than), được dùng như nhiên liệu để đốt những loại hương liệu, hoặc loại lá có mùi thơm như là dương xỉ, bách xù, tùng, bách, đỗ quyên, đàn hương trắng.

Các bánh bột *tsampa*, bơ, đường và các loại cây thuốc và các chất liệu không bị nhiễm chất rượu, không bị nhiễm hành hay tỏi cũng được dùng để đốt.

Khi dâng hương, mọi người nên kiểm soát các động lực tâm khi cúng dường các Đạo Sư (lamas), Hộ Phật (deities) và Hộ Pháp (Dharma protectors), nguyện xin tăng trưởng công đức và nên hồi hướng

đến tất cả chúng sinh. Nếu chúng ta có những ước nguyện đặc biệt hay gặp trở ngại trong khi thực hành Phật pháp thì ta nên khẩn nguyện vào lúc này. Sau đó là qui y, tham thiền về tứ vô lượng tâm, từ bi, hoan hỷ, bình đẳng và quán tưởng chính chúng ta như là các vị hộ Phật.

Mục đích của việc cúng dường là để được ơn gia hộ, giúp tịnh hoá và loại bỏ những điều ô trược và biến thiên định, mật chú (mantra) thành nguồn gia lực vô tận. Cuối buổi lễ, hãy xin các hộ Phật tha thứ cho các lỗi lầm khi thực hiện nghi lễ, cũng như những sai lầm khi đọc kinh để ta có thể về hỏi lại các bậc cao tăng về các chỗ nghi ngờ cần được chỉ dẫn.

Lễ dâng hương có thể cử hành như là một nghi lễ tôn giáo hoặc như một lễ tịnh hoá mà qua đó các hương liệu cúng dường đã được thanh tịnh hoá để không còn mang thể chất và tính chất tầm thường nữa -- các hương liệu này được cúng dường lên cho các Đạo Sư (lamas), Hộ Phật (meditational deities), Hộ Pháp (Dharma Protectors), long thần (naga) và thổ thần. Lễ dâng hương nhằm mục đích cúng dường để các vị hộ Phật sẽ phát tâm hoan hỷ trước công đức cúng dường của các đệ tử. Tuy nhiên lễ dâng hương cũng có thể được cử hành đơn giản vì đó là một phong tục lâu đời thuộc nghi lễ cổ truyền, và cũng là một phương thức truyền thống để thanh tịnh hoá môi trường chung quanh. Lễ dâng hương cũng được cử hành để tưởng nhớ những người quan trọng đã quá cố, như các liệt ma, các viên chức và khi làm theo hình thức tưởng nhớ như vậy thì lễ này thường thấy trong đạo Phật và đạo Bon.

<http://www.ratnashri-tampabay.org/08losar.htm>

Trích từ "ME-LONG, The Newsletter of the Council for Religious and Cultural Affairs of H.H. the Dalai Lama", NO.6, April 1990.

Đạo hữu Quảng Hiệt (Virginia) dịch qua tiếng Việt trước thềm năm mới Tết Mậu Tý và Losar 2008.